

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 3, Article Number: 1C0058

EDUCATION SCIENCES

Received: November 2008

Accepted: June 2009

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2009 www.newwsa.com

Kamile Gülüm

Fatma Torun

Adiyaman University
kgulum@adiyaman.edu.tr
Adiyaman-Turkey

ADİYAMAN İLİ HALKININ YURT DIŞINA GÖÇ ETME İSTEĞİ VE GÖÇTEN BEKLENTİLERİ

ÖZET

Daha iyi yaşam koşullarına ulaşma isteği ile insanlar tarihin her döneminde yer değiştirmişlerdir. Bu yer değiştirme hareketi, zaman içinde insanların gidilen yerde kalıcı olarak yerleşmelerine neden olmakta ve bu durum "göç" olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada Adiyaman il merkezinde yaşayan farklı eğitim, yaş, ekonomik ve sosyo-kültürel düzeydeki 348 kişinin dış göçler hakkındaki istekleri, görüşleri ve beklentileri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda; Eğitim seviyesi daha yüksek ve yaş grubu daha küçük olan kişilerin hem göç isteği hem de gitmek istedikleri yerler hakkındaki bilgilerinin daha fazla olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Avrupa Birliği, Göç, Coğrafya, Adiyaman Halkı

PUBLIC OF ADİYAMAN PROVINCE'S WILLINGNESS AND EXPECTATIONS ABOUT MIGRATION ABROAD

ABSTRACT

People have emigrated every period of history in order to have better living condition. As a result of these locational movements some people settle down permanently in time in the places where they go and this movement is defined as migration. The aim of this study is to investigate willingness, opinions and expectations of people residing in the city of Adiyaman about external migration. For this investigation 348 persons having different educational, age, and socio-cultural levels have been randomly selected. Findings of this research revealed that younger people and people have higher educational levels have more willingness of migration and more knowledge about other countries.

Keywords: Globalization, European Union, Immigration, Geography, Adiyaman Public

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Göç: Bireylerin ya da grupların sembolik veya siyasal sınırların ötesinde, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru, buldukları bölgelerden başka bölgelere gitmeleri ve yerleşmeleri suretiyle olan yer değiştirme hareketidir (Saydam, 1997). Bir başka tanıma göre ise bireylerin gelecek yaşantılarının, ya bir bölümünü ya da tamamını geçirmek üzere bir yerleşim biriminden diğerine yerleşmek amacıyla yapmış oldukları coğrafi nitelikli yer değiştirme ve yeni bir sosyo-kültürel çevreye girmesi sürecidir (Kolukırik, 2006). Bu değişim, kıtalararası, uluslar arası, bölgelerarası, kırdan kente, şehirden kıra veya kentten kente doğru olabilmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 1998). Ülke sınırları içinde yapılan göçe "iç göç", ülke sınırları dışına yapılan göçe ise "dış göç" denilmektedir. Her göç olayının kendi şartları içinde ve kendine özgü sebepleri bulunmaktadır. Genel olarak kişiyi kendi ülkesinden veya doğduğu topraklardan ayrılmaya zorlayan sebeplere "itici nedenler", gidilen veya gidilecek yerden kaynaklanan sebeplere ise "çekici nedenler" denilmektedir (DİE 1995).

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak çekici faktörler artmış bu durum göç hareketliliğini de artırarak tüm dünyada ve Türkiye'de de önemli değişikliklere neden olmuştur. Türkiye'nin kalkınma hamleleri sonucu sanayileşme sürecini hızlandırdığı 1950'li yıllardan itibaren Türkiye genelinde iç göçler başlamıştır (DİE, 1995). Bu göçler Peker (1999) tarafından şöyle tanımlanmaktadır; "Özellikle 1945-50 döneminden günümüze kadar olan dönemin iç göçleri ele alındığında, iki ana tipten söz edilebilmektedir. Birincisinde, ulusal kalkınmacı politikaların yerine, liberal düşüncenin egemen olmaya çabaladığı; ancak diğer taraftan da kamunun önderliğinde sürüyor olmasıdır. Bundan dolayı, burada göçler kır-kent tiplmesi özelliği taşımaktadırlar". Bu süreç, nüfusa bir bölümünün "tarımdan terhis edilmesi" şeklinde de değerlendirilmiştir (Keleş,1994). İkincisinde ise kamunun üretimden vazgeçme aşamasında olduğu, küçülmenin yaşandığı ve dolayısıyla özelleştirme gibi fikirlerin öncülüğünde ekonomik liberalizme geçiş ve ekonominin uluslararası özellik kazanma sürecinde yaşanan kent-kent arası göçler sonucunda kentlerin büyük kentlere dönüşmesi sürecidir. Ancak her iki tipte de hâkim olan ortak unsurun göçlerin" gönüllü" olmasıdır (Peker, 1999).

Türkiye'deki bu iç göç hareketlerini 1960'lı yıllardan itibaren dış göçler izlemiştir. Avrupa ülkelerinin sanayide işgücüne ihtiyaç duyması ve Almanya'nın 30 Ekim 1961 yılında Türkiye ile imzaladığı işgücü anlaşmasıyla birlikte Türkiye'den özellikle de kırsal kesimden Almanya'ya doğru yoğun bir işçi göçü yaşanmıştır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Raporu, 1987). Türkiye'de artan işsizliğe geçici çözüm olarak düşünülen bu işçi göçleri, 1973 ekonomik krizine dek sürmüştür. Bundan sonra da Almanya'ya yasal olmayan yollarla turist ve mülteci akını 1973'ten beri sürmüştür (Köksal, 1986). 1950'lerde başlayan ve günümüzde de artarak devam eden gerek iç göçlerin gerekse dış göçlerin nedenleri; hızlı nüfus artışı, çevre şartlarındaki bozulmalar, eğitim şartlarındaki yetersizlikler, siyasi nedenler veya savaşlar sayılabilmekle birlikte gerçekte temel nedenin ekonomik ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olma isteğinin olduğu görülür. Bu düşünceyi destekleyen pek çok çalışma ve araştırma bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Üner (1984)'in "Türkiye Nüfusu: Boyutlar Sorunlar Yorumlar" adlı çalışmasında "nüfusun artması, kırsal kesimin en önemli ekonomik faaliyeti olan tarım sektöründeki gelişmeler beraberinde kırsal alanda istihdam darlığını meydana getirerek insanların daha rahat para

kazanabilecekleri bölgelere göç etmelerine neden olmuştur" şeklinde ifade edilmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 2004 yılında yaptığı "İstanbul'u Bekleyen Sosyal Risklerin Araştırılması-2: İstanbul'a Muhtemel Göç Dalgaları" adlı çalışma raporunda, göç nedenlerinin en önemlisinin, ekonomik kaynaklı olan göçler olduğunu tespit etmiş ve göçle ilgili bu önemli unsurun, daha ziyade son iki yüzyıldaki göçlerde etkili olduğunu ifade etmiştir. Raporda, "özellikle, işsiz olduğu için bulunduğu bölgeyi, ülkeyi hatta kıtayı değiştiren bir kişinin göçünde temel neden, ekonomiktir" demektedir. Yine aynı raporun devamında "göç edilmek istenilen yerin sosyal cazibesi, kişinin bulunduğu sosyal çevreye uyumsuzluğu da kültürel nedene dayalı göçleri ortaya çıkarabilmektedir" demektedir ve örnek olarak, ekonomik açıdan tatmin olmuş kişilerin daha iyi bir hayat tarzına ulaşmak istemesi, özellikle çalışma hayatının sonunda sıcak ve sakin sayfiye bölgelerinin tercih edilmesi, bulunduğu bölgedeki sosyal baskının şiddeti, geçimsizlik, kan davası, kültürel yabancılaşma gibi patolojik durumlar, bu tür göçlere örnek olarak gösterilmektedir.

Atalay (1994)'a göre ise, göç olayının temelinde bulunan ana faktör, insanların geçimlerini sağlamak için daha uygun yerlere gitmek ve burada iş bulmak, çeşitli imkânlardan faydalanmak ve yerleşmektir.

Özer(1992)'in Güney Doğu Anadolu'dan yapılan göçlerin nedenlerini araştırdığı çalışmasında göçün nedenleri şöyle sıralanmıştır: Tarımda makineleşmenin yaratmış olduğu boş iş gücü, kırsal alanda nüfus artışına bağlı olarak arazi bölüşümünün yaratmış olduğu yoksulluk, istihdam olanaklarının olmayışı ve işsizliğin getirmiş olduğu tedirginliktir. Bunun sonucunda insanları göçe iten faktör olarak; iş arayışı, çocuklarına daha iyi bir gelecek hazırlama isteği, kaliteli eğitim ve sağlık olanaklarından faydalanma beklentisi, mutlu bir yaşam sürme düşüncesi, kentte daha güvende olma hissi ve sosyal güvence arayışı bulunmaktadır.

Binbaşoğlu (2004)'nun "Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları" adlı eserinde göç eden ailelerin birçoğunun göç önceliğini ekonomik problemler olduğunu belirtmektedir.

Karakuş (2006)'un "Göç olgusu ve Eğitime Olumsuz Etkileri (Sultanbeyli Örneği)" adlı çalışmasında 1990 sonrası Sultanbeyli'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi insanının akınına uğradığını ve bu göçün nedenlerini iş bulma umudu, kiraların ucuz olması, barınma imkânlarının kolaylığı, geçim şartlarının uygunluğu ve terörden kaçış olarak sıralamıştır

Uslu ve Casino (1999)'a göre ülkemizde 1990'lı yıllardan sonra Balkan ülkelerine ve Doğu Bloğu ülkelerine doğru göç başlamıştır. Günümüzde Avrupa ülkelerinde sadece 2,5 milyonu Almanya'da olmak üzere 4 milyona yakın vatandaşımız yaşamaktadır. Dış ülkelere yapılan göçler ekonomik, sosyal yapı ve toplumsal değişme açısından değişik etkilere yol açmıştır.

Özdağ vd. (1996)'nin "Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ve Doğu Anadolu'dan Batıya Göç Edenlerde Kültürel Yapı ve Kültürel Kimlik Sorunu" adlı çalışmalarında da; göç nedenleri içinde, ilk sıraları işsizlik, geçim sıkıntısı, can güvenliği olmaması nedenlerini almıştır.

Yürüdü'ün (2008) "Koyulhisar İlçesinde (Sivas) Göç Hareketleri" adlı

çalışmasında yöreden yapılan göçlerin çoğunlukla Türkiye'nin göç takvimine uyumlu bir şekilde gerçekleştiğini ve Batı Avrupa ülkelerine işçi göçünü, işçi alımının sona ermesiyle, evliliklerle

gerçekleştirilen yeni göçlerin izlediğini ve bu durumun devam ettiğini ifade etmektedir. 1990'lı yıllardan itibaren ise ABD, Rusya, Avustralya gibi ülkelere de yönelmenin başladığını bu durumun Rusya'da iş yapan Türk şirketlerinin Türk vatandaşlarını işçi olarak götürmeyi tercih etmesi, ABD ve Avustralya gibi ülkelerin göçmen politikalarından kaynaklandığını belirtmektedir.

Güven (1977)'e göre, kıtalararası uzaklıkların ortadan kalkması ve dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir gelişmenin aynı gün bütün dünyada duyulmasını sağlayan iletişim teknolojisi, az gelişmiş toplumlardaki işsizler kitlesine de, ülkeler dışında ekonomik olanaklar aramaya yönelme şansını getirmiştir.

Şahin (2003)'e göre, özellikle son 30 yılda küreselleşmenin etkisi ile ülkeler arasındaki gelir farkı yükselmiş ve itici faktörler devreye girmiş, böylece, kendi ülkelerinde beklentilerini tatmin edemeyen ve yaşamlarını sürdürmede zorluklarla karşılaşan insanların bir kısmı, bir işte çalışmak üzere daha çok şey umdukları bir başka ülkeye gitme yolunu tercih etmektedir.

Yapılan çalışmalardan ve araştırmalarda elde edilen sonuçlara göre göçlerin nedenleri temelde ekonomik olmakla birlikte çok çeşitli olabilmektedir. Bu çalışmada Adıyaman il merkezinde yaşayan insanların yurt dışına göç etmek isteyip istemedikleri, isteme nedenleri, göçten beklentileri ve kendilerini ne gibi sorunların beklediği hakkındaki fikirleri araştırılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmada; Adıyaman il merkezinde yaşayan insanların yurt dışına göç etme isteği, isteme nedenleri, nedenler arasında en önemli faktörün ne olduğu, gitmek istedikleri ülkelerin hangileri olduğu, kendilerini bekleyen fırsatlar veya sorunlar hakkında bir fikirlerinin olup olmadığı ve varsa neler olduğu araştırılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda göçü önlemeye yönelik olarak neler yapılabileceği hakkında önerilerde de bulunulmuştur. Bu çalışma, hem araştırmanın kapsamı bakımından hem de insanların dış göçlerden beklentileri ve bilgilerinin araştırıldığı ilk çalışmalardan biri olması nedeniyle önemlidir.

3. AMAÇ (AIM)

Bu çalışmanın amacı Adıyaman il merkezinde yaşayan farklı eğitim, yaş, ekonomik ve sosyo- kültürel yapıdaki insanların yurt dışına göç etme isteğini, istek nedenlerini ve gitmek istedikleri ülkeleri ve göçle birlikte kendilerini bekleyen sorunlar ve fırsatlar hakkında bir fikirlerinin olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ (RESEARCH METHOD)

4.1. Örneklem (Sample)

Çalışmanın örneklemini Adıyaman il merkezinde yaşayan ve random yöntemle seçilmiş gönüllü, farklı yaş, cinsiyet, meslek, eğitim, sosyo-kültürel düzeydeki 348 kişi oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları (Limitations of the Research)

Araştırma Adıyaman il merkezindeki 348 kişi ile yapılmış ve katılanların anket sorularına verdikleri cevaplarla sınırlı kalmıştır.

4.3. Verilerin Toplanması (Data Collection)

Araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemi birlikte kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla 2 bölümden oluşan "Göç isteği

Araştırma Anket Formu" hazırlanmıştır. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgiler ile birlikte yabancı dil bilgi seviyesi ile göç etmeyi isteyip istemediği, ikinci bölümünde ise göç isteğinin nedenleri ve beklentilerinin sorgulandığı yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular yer almaktadır. Anket formu hazırlanırken çalışmanın amacı göz önüne alınmış, ölçülmek istenen hedefler belirlenmiş, bu konuda yapılmış benzer çalışmalar da incelemiştir. Anket soruları hazırlanırken uzman görüşü alınmıştır. Uygulama 2009 yılı ocak ayında Adıyaman il merkezindeki çeşitli işyerleri, evler, okullar, dershaneler vb random yöntemiyle seçilmiş alanlarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılanların genel dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılanların genel dağılımı
(Table1. General distribution of research participants)

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	148	42,5
Erkek	200	57,5
Toplam	348	100,0

4.4. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Toplanan verilerin analizinde frekans, yüzde ve aritmetik ortalamanın alınması sırasındaki istatistiksel işlemlerde SPSS-11 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, açık uçlu soruları değerlendirirken sorular tek tek ele alınarak verilen cevaplar gruplanmış ve betimsel istatistik yöntemiyle yorumlanmıştır.

4.5. Problem Cümlesi (Problem Sentence)

Adıyaman ili halkının yurt dışına göç etme hakkındaki görüş ve beklentileri nelerdir?

Alt Problemler (Sub-Problems)

- Adıyaman ili halkının cinsiyet, eğitim, meslek, medeni durum, yaş, gelir düzeyi ve yabancı dil bilgi seviyesine göre yurt dışına göç etme isteği hakkındaki durumu nasıldır?
- Adıyaman ili halkının en çok gitmek istedikleri ülkeler hangileridir?
- Adıyaman ili halkının gitmek istedikleri ülkeler hakkındaki kendilerini bekleyen fırsatlar hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Adıyaman ili halkının gitmek istedikleri ülkeler hakkındaki kendilerini bekleyen sorunlar hakkındaki düşünceleri nelerdir?

5. BULGULAR ve YORUMLAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Göç isteği Araştırma Anket Formu 348 kişi tarafından doldurulmuştur. Doldurulan anket formları dikkatle incelenmiş, ifadeleri geliş güzel cevapladığı izlenimini veren herhangi bir form bulunmadığından tüm anket formları değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmaya katılanların 200'ünü (57,5)'u erkek, 148'i (42,5)'ini kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların göç isteğinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılanların göç isteğinin cinsiyete göre dağılımı

(Table 2. Distribution of migration willingness by gender)

Cinsiyet	Kadın	Erkek	Toplam
İstiyor	87	154	241
İstemiyor	61	46	107

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya toplam 348 kişinin katıldığı görülmektedir. Katılanlar arasında 241 kişinin göç etmek istediği, 107 kişinin ise göç etmek istemediği anlaşılmaktadır. Göç etme isteği erkeklerde daha yüksektir. Erkeklerde 154 kişi göç etmeyi isterken kadınlarda bu rakam 87 kişidir. Bu durum Türk halkının geleneksel yapısından kaynaklanmaktadır. Ülkemizde süre gelen geleneksel görüş ve ataerkil yapımız, erkek egemenliğini ön plana çıkarmakta ve bu durum kırsal kesimde daha fazla yaşanmaktadır. Özellikle evli çiftlerde, erkeğin aile reisi olması, yasal bir zorunluluk gibi görülmektedir (Elmacı, 1998; KSSGM, 2000). Çelik'e göre erkeklerin kadınlardan daha uzak mesafelere göç etme eğilimleri olmakta ve erkekler fiziki güç gerektiren ağır sanayi kollarında, kadınların ise daha çok hizmet sektöründe istihdam edilmektedir (Çelik, 1999). Genel olarak bölgede ailelerde erkeğin evin geçimini temin etme gibi bir yükümlülüğü bulunmaktadır. Baba ailede üretim ve koruma ile görevli, dış çevredeki sosyal ve fiziksel sorunları çözen kişidir. Bu nedenle aile içindeki ekonomik gücü temsil eden erkek belirleyici, kadın ise düzenleyici bir roldedir. Günümüzde kadınlar ev kadını, iş kadını, anne ve eş olarak aile içindeki rollerini sürdürürken, erkekler ağırlıklı olarak iş erkeği rollerini sürdürmektedirler (Gökcan, 2009). Araştırmaya katılanların göç isteğinin yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılanların göç isteğinin yaş gruplarına göre dağılımı

(Table 3. Distribution of migration willingness by age)

Yaş	15- 25	25- 35	35- 45	45- 55	Toplam
İstiyor	131	75	29	6	241
İstemiyor	37	20	33	17	107

Tablo 3 incelendiğinde yaşı genç olanların yaşlı olanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. 15-25/25-35 yaş arasında göç etmek isteyen toplam 206 kişi bulunmaktadır. Bu durum gençlerin önlerinde daha uzun bir zaman süreci olmasından ve hayatlarını henüz tam düzene oturtmamış olmalarından kaynaklanmaktadır. Gençlerin önünde daha uzun bir zaman dilimi olduğundan gençler göç etmeleri halinde bundan daha fazla bir fayda bekleyeceklerdir (Akt: Vicdan, 2007). Shultz'a göre ise insanların yaşı göç etme kararlarını etkilediğinden gençler yaşlılara oranla daha çok göç edebilmektedirler. Amprik bulgular da genç bireylerin daha fazla göç etme eğiliminde olduğunu desteklemektedir. D.Thomas 20-30 yaş arasındaki bireylerin, Tedros 20-40 yaş arasındaki bireylerin göç ettiği sonucuna ulaşmıştır (Çelik, 1999). Araştırmaya katılanların göç isteğinin yabancı dil bilgisi düzeyine göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılanların göç isteğinin yabancı dil bilgisi düzeyine göre dağılım
(Table 4. Distribution of migration willingness by level of foreign language)

Yab.Dil. Bilg.düze yi	Çok İyi	İyi	Orta	Temel Düzey	Birkaç Sözcük	Bilmiyor	Toplam
İstiyor	3	5	32	55	50	83	241
İstemiyor	4	34	62	67	57	63	107

Tablo 4 incelendiğinde yabancı dil bilgi seviyesine göre dikkati çeken durumunun yabancı dil bilmeyenler ile birkaç sözcük bilenler ve temel düzeyde bilenlerin göç etme isteğinin daha fazla olduğu görülür. Toplam 188 kişi. Bu durum insanların dil bilme düzeyinin göç etme isteğine engel olmadığını göstermektedir. Çünkü yapılan araştırmalarda insanların genel olarak "gittiğim zaman nasılsa öğrenirim", "dil yerinde öğrenilir" gibi fikirlere sahip oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılanların eğitim düzeyine göre göç isteği Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya katılanların göç isteğinin eğitim düzeyine göre dağılımı
(Table 5. Distribution of migration willingness by level of education)

Eğitim	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Toplam
İstiyor	3	23	18	101	97	241
İstemiyor	2	22	10	23	49	107

Tablo 5 incelendiğinde göç isteğinin eğitim düzeyi ile doğru orantılı olarak arttığı görülür. Lise ve üniversite mezunu olup da göç isteyenler toplam 198 kişidir. Ancak bu durumu yabancı dil bilgisi seviyesiyle karşılaştırdığımızda bir ters orantı söz konusudur. Dil bilmeyenlerin bilenlere göre göç isteği fazlayken, eğitim düzeyine göre bakıldığında daha yüksek eğitim düzeyine sahip olanlarda göç isteğinin de daha fazla olduğu görülür. Eğitim seviyesi yüksek bireyler göç edilecek yerde daha kolay istihdam olanağı yakalayabileceği gibi, göç edilecek yerleşim hakkında da daha kolay bilgi edinebilmektedirler (Çelik, 1999). Araştırmaya katılanların gelir durumuna göre göç isteği Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılanların göç isteğinin ekonomik gelir düzeyine göre dağılımı
(Table 6. Distribution of migration willingness by level of economic income)

Gelir Durumu	0-500 Tl	500-1000 Tl	1000-1500 Tl	1500 Tl Üstü	Toplam
İstiyor	124	52	43	22	241
İstemiyor	56	22	16	13	107

Tablo 6 incelendiğinde ekonomik gelir düzeyi düşük olanların göç isteğinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Göç nedenlerinin en önemlisi, ekonomik kaynaklıdır. Diğer taraftan, göçle ilgili bu unsur işsizlikle ilgilidir. Örneğin, işsiz olduğu için bulunduğu bölgeyi,

ülkeyi hatta kıtayı değiştiren bir kişinin göçünde de temel neden, ekonomiktir (İBB,2004). Bu durumu meslek gruplarına göre ele aldığımızda da aynı durumu görmek mümkündür. Araştırmaya katılanların göç isteğinin meslek gruplarına göre dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya katılanların göç isteğinin meslek gruplarına göre dağılımı

(Table 7. Distribution of migration willingness by job)

Meslek	Öğrenci	Öğretmen	Esnaf	Devlet Memuru	Diğer	Toplam
İstiyor	77	21	33	3	107	241
İstemiyor	25	17	3	10	52	107

Tablo 7 incelendiğinde göç isteğinin en fazla öğrencilerle diğer diye ayrılan belli bir mesleği bulunmayanlar olduğu görülür. (Ev kadınları, tarım işçileri, işsizler) Bu durum iş bulabilme umudu ve gelecek kaygısından kaynaklanmaktadır. M.P. Todaro’ya göre “beklentiler” ve “istihdam fırsatları” göç kararını etkilemektedir. (Todaro, 1976 dan Akt; Vicdan, 2007) Ancak diğer taraftan öğrencilerin göç isteğinin fazla olması nitelikli işgücünün göçü olarak da ele alınabilir. Küreselleşen bir dünyada yaşanan değişimler karşısında, uluslararası göç hareketleri içinde nitelikli işgücü payının sürekli olarak arttığına da tanık olunmaktadır (Gökbayrak, 2006).

Araştırmaya katılanların göç isteğinin medeni durumuna göre durumu Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya katılanların göç isteğinin medeni durumuna göre dağılımı

Table 8. Distribution of migration willingness by marital status

Med. Durum	Evli	Bekâr	Dul	Toplam
İstiyor	93	146	2	241
İstemiyor	52	49	6	107

Tablo 8 incelendiğinde bekârların göç etme isteğinin daha fazla olduğu görülür. Bu durum onların sorumlu olduğu kişilerin daha az olmasından kaynaklanmaktadır. Bireysel insan sermayesi niteliği olan, eğitim, medeni durum ve eğer yaşlı ise çocuklarına bağımlılık göç kararının alınmasında etkilidir. Göç kararının oluşmasında bunlardan özellikle kişilerin medeni durumları göç kararının alınmasında ve göçten sonraki dönemde önem taşımaktadır. Göç ağları, ailenin göç normları, toplumun özellikleri ve kadın erkek rolleri kişilerin göç kararı almasında anahtar belirleyici olarak görülmektedir (De Jong, 2000).

Bu çalışmada ayrıca Adıyaman ilinde yaşayan insanların göç etme isteğiyle birlikte, neden göç etmek istedikleri, hangi ülkelere gitmek istedikleri, kendilerini ne gibi fırsatların beklediği ve ne gibi sorunlarla karşılaşmayı bekledikleri ile ilgili olarak bir fikirlerinin olup olmadığı eğer varsa bunların neler oldukları da araştırılmıştır. Gitmek istedikleri ülkelere baktığımızda 52 kişi ABD’ye, 148 kişi Avrupa Birliği ülkelerine, 34 kişi Asya ülkelerine, 7 kişi ise başka diğer ülkelere gitmek istemektedirler. Kendilerini ne gibi fırsatların ve sorunların beklediği hakkında 113 kişinin hiçbir fikri yok iken 128 kişinin bu konular hakkında bir fikri bulunmaktadır.

Kendilerini ne gibi fırsatların beklediği hakkındaki soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir:

Daha iyi iş imkânları var (65 kişi)	Yeni yerler görmek daha kolay (1 kişi)
Maaşlar daha yüksek (19 kişi)	Sosyal etkinlikler daha fazla (4 kişi)
Eğitim daha iyi (20 kişi)	Özgürlük ve saygı var (1 kişi)
Yaşam standardı yüksek(17 kişi)	

Kendilerini ne gibi sorunların beklediği hakkındaki soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir:

Dil sorunu (48 kişi)	İş bulma(10 kişi)
Kültür farklılığı (35 kişi)	Hasret, özlem (5 kişi)
İkinci sınıf insan muamelesi(10 kişi)	Din farkı (5 kişi)

Araştırma insanların kendilerini bekleyen fırsatlar hakkındaki fikrinin iş imkânları ile yaşam standardının yüksekliği üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Göç kararının temelinde yatan düşünce yaşam kalitesinin arttırılmasıdır. Özellikle kıt doğal ve ekonomik kaynakların bölüşümündeki dengesizlikler insanları göçe itmektir. Yeni yerleşim birimlerinde daha fazla elde edilmesi ümit edilen kaynaklarla göç edilen yere nazaran yaşam kalitesinin artacağı düşünülmektedir (Oktik, 1997:82). Gelişmekte olan ülkelerdeki eksik istihdam, düşük ulusal ücretler, yaşam standartlarının yetersizliği, işgücünün dışarıya yönelmesine ve işçi göçü olgusunun gelişmesine zemin hazırlamıştır (Ersel, 2002:55). Gelişmiş ülkelerde eğitim imkânları, gelişmemiş ülkelere göre daha fazladır; kültürel ve sanatsal etkinliklerde de aynı durum söz konusudur (Mutluer,2003). Kendilerini bekleyen sorunlar hakkında ise dil sorunu ve kültür farklılığı üzerine cevapların yoğunlaştığı görülür.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Türkiye’de göç hareketinin başlangıcından bu yana yurt dışına göç veren iller arasında bulunan Adıyaman ilinden günümüzde de insanlar hala yurt dışına göç etmek istemektedirler. Özellikle son yıllarda ülkeler arasında, ekonomik liberalizasyonun yarattığı bağımlılık, gelirin küresel bölüşümünde ortaya çıkan büyük açıklık, ulaşımın daha ucuz ve kolay hale gelmesi, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında artan demografik açıklığın ve gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan nüfusun yaşlanma olgusunun, uluslararası göçün önemli ölçüde artmasına neden olmaktadır (IOM, 2005). Adıyaman il merkezinde yapılan bu çalışmada insanların göç etme isteğinin yüksek olduğu görülmüştür. Toplam 348 kişiye uygulanmış “Göç isteği Araştırma Anket Formu” sonuçlarına göre 241 kişi göçü istemekte, 107 kişi istememektedir. Bunlardan yaşı daha genç olanlar (15-25/25-35 yaş arası) 206 kişi, eğitim durumu yüksek olanlar (lise ve üniversite mezunu) 198 kişi, bekarlar 146 kişi, ekonomik geliri düşük düzeyde olanlar (aylık 500 TL ve altında) 124 kişi, belli bir mesleği olmayanlar (işsizler, ev kadınları, tarım işçileri) 107 kişi, yabancı dil bilgisi düzeyi düşük olanlar (hiç bilmeyen, birkaç sözcük bilenler veya çok az bilenler) 188 kişi yurt dışına göç etmek istemektedirler.

Gitmek istedikleri ülkeler sıralamasında ilk sırayı Avrupa ülkeleri almaktadır (148 kişi). Bunu 52 kişi ile ABD, ardından 34 kişi ile Asya ülkeleri izlemektedir.

Yurt dışına göç etmek isteyenler kendilerine daha iyi iş imkânları, daha yüksek gelir, daha iyi bir eğitim, yüksek yaşam standardı sağlayacaklarının ümit ve beklentisi içindedirler. Ayrıca yurt dışında daha sosyal bir yaşamın, özgürlüklerin ve insana saygının daha çok olduğunu düşünmektedirler. Ancak gittiklerinde dil sorunu, kültür farklılığından kaynaklanan sorunlar, ikinci sınıf insan muamelesi görmek, iş bulamama, hasret ve ülke özlemi, din farkından oluşan sorunlarla karşılaşacaklarını düşünmekte ve endişe duymaktadırlar. Ancak çalışmada dikkati çeken durumun siyasal nedenler, terör, töre cinayetleri, etnik faktörler gibi nedenleri bir kişinin bile dile getirmemiş olmasıdır. Bu durum da Adıyaman'dan yurt dışına göç etme isteğinin temel nedeninin ekonomik yani daha iyi bir iş bulma ve daha sosyal bir yaşam isteğinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu durumda Adıyaman'dan insanların göç etme istek ve beklentilerini en aza indirecek, insanların doğdukları ve büyüdükleri yerde ailesi ve yakınlarıyla birlikte mutlu olmasını sağlayacak bir takım önlemlerin alınması gerekmektedir. Çünkü yurt dışına göçü daha çok gençler, daha iyi eğitim alanlar ve daha düşük gelire sahip insanlar istemektedir. Bu durumu düzeltmek için göç isteğine neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunlar ortadan kaldırıldığında Adıyaman'dan göç isteğinin azalacağı düşünülmekte ve sunların yapılması önerilmektedir.

- Adıyaman ilinin kentsel fonksiyonlarının geliştirecek eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel tesislerin artırılması gerekmektedir. Bu konuda 2006 yılında kurulan Adıyaman Üniversitesinin şehre büyük katkı sağlayacağı beklenmektedir.
- Adıyaman'ın en önemli kültürel mirası olan Nemrut Dağı'ndan turizm anlamında daha çok faydalanmasını sağlayacak önlemler alınmalıdır. Bu anlamda eko-turizm faaliyetlerini hayata geçirecek projelerle bölgenin gelir düzeyini arttıracak faaliyetlere yer verilmeli bölge halkının bunlardan faydalanması sağlanmalıdır.
- Gençlerin istihdamını sağlayacak mesleki eğitime ve sanayi yatırımlarına önem verilmeli gerekli yatırım ve teşvik sağlanmalıdır.
- Adıyaman tütün tarımında önde gelen illerden biriyken bu alandaki kısıtlamalar sonucu tarımsal faaliyetlerde sorun yaşamaya başlamış ve tarımda istihdam azalmıştır. Tütüne alternatif olarak Adıyaman'ın iklim koşullarına uygun olan ayçiçeği tarımı teşvik edilmeli ve çiftçiler bu konuda bilinçlendirilmeli.
- Bölgede güneşlenme süresi oldukça uzun olduğundan seracılık ve kurutmalık sebzeler için oldukça uygun koşullar oluşturmaktadır. Özellikle ev kadınlarını bu alanda istihdam edecek teşvik ve önlemlerin alınması uygun olacaktır.
- Adıyaman'da yatırımı teşvik edici önlemler alınmalı. Örneğin vergi indirimi gibi.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Atalay, İ., (1994). Türkiye Coğrafyası (4. Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Binbasıoğlu, C., (2004). Ailede Ve Okulda Eğitim Sorunları (2. Baskı). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: 3222.

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. 1987 Yılı Yurt Dışı İşçi Hizmetleri Raporu. Ankara Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayını. No:32.
- Çelik, F., (1999). Ekonomik Yönleriyle iç Göç Olgusu (Teori ve Uygulama). Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DiE. 1995 Genel Nüfus Sayımı. Ankara.
- Elmacı, N., (1998). Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kadınların Sorunlarına Genel Bir Bakış. Ankara: KSSGM Yayınları.
- Ersel, B., (2002). Türkiye'den Yurt Dışına İşçi Göçü Akımı ve Ortaya Çıkardığı Sosyal Politika Sorunları. Türk Sosyal Bilimler Derneği 7.Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi.
- Gordon, J.F., (2000). Expectations, Gender and Norms in Migration Decision- Making. Population Studies Population Investigation Committee. Volume: 54, Number: 3.
- Gökbayrak, Ş., (2006). Gelişmekte Olan Ülkelerden Gelişmiş Ülkelere Nitelikli İşgücü Göçü Ve Politikalar - Türk Mühendislerinin "Beyin Göçü" Üzerine Bir İnceleme. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı.
- Gökcan, Kemal., <http://www.menacam.com/ailede-iletisim>. (26.03.2009 tarihinde indirilmiştir).
- Güven, H.S., (1977). İşçi Göçü ve Toplumsal Değişme. Yurt Dışında Çalışan İşçilerin Türkiye'de Oluşturdukları İşçi Ortaklıkları Devinimi. Doktora Tezi. Ankara Ün.Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- IOM(2005). World Migration. Cenevre.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi APK Daire Başkanlığı Araştırma Müdürlüğü. (2004). İstanbul'u Bekleyen Sosyal Risklerin Araştırılması-2: İstanbul'a Muhtemel Göç Dalgaları. İstanbul: İBB APK Daire Başkanlığı.
- Karakuş, E., (2006). Göç Olgusu Ve Eğitime Olumsuz Etkileri (Sultanbeyli Örneği).Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış).Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keleş, R., (1994). Göçün Nedenleri ve Tarihsel Gelişimi. İstanbul, İstanbul ve Göç Konferansı Bildiriler Kitabı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, Sayı: 2,123.
- Kolukırık, S., (2006). Bulgaristan'dan Göç Eden Türk Göçmenlerin Dayanışma Ve Örgütlenme Biçimleri: İzmir Örneği. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi: Mayıs 2006, C: 30, No:1,ss. 1-13.
- Köksal, S., (1986). Refah Toplumunda Getto ve Türkler. İstanbul: Teknografik Matbaacılık.
- Mutluer, M., (2003). Uluslararası Göçler ve Türkiye. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Oktik, N., (1997). Köyün İticiliği - Kentin Çekiciliği. Ankara, Toplum Ve Göç Bildiriler Kitabı, DiE Yayın, No:2046.
- Özdağ, Ü. vd., (1996). Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ve Doğu Anadolu'dan Batıya Göç Edenlerde Kültürel Yapı ve Kültürel Kimlik Sorunu. Ankara: Türk Metal-İŞ Sendikası Yayınları.
- Özer, A., (1992). Nüfus Hareketleri ve Kentleşme Açısından Bölge Belediyelerinin İçinde Buldukları Durum. Belediyelerin Yapısal Sorunları Sempozyumu, GAP Belediyeler Birliği, Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenaur Vakfı Ortak Yayını s. 33-43, Ankara.

- Peker, M., (1999). Türkiye'de İçgöçün Değişen Yapısı. 75. Yılda Köylerden Şehirlere. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, s. 295-304.
- Saydam, A., (1997). Kırım ve Kafkas Göçleri (1856-1876), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay.
- Şahin, Z., (2003). Türkiye'ye Yönelik Dış Göçteki Değişim Ve Süreklilik. Stradigma Elektronik Dergisi, 3. www.stradigma.com/turkce/nisan2003makale12.html. (26.03.2009)
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N., (1998). Beşeri Coğrafya. İnsan-Kültür-Mekân. İstanbul: Çantay Kitapevi.
- Uslu, S. ve Cassino, G., (1999). Türkiye'den Batı Avrupa'ya Göç. İstanbul:Hak-İŞ Yayınları.
- Üner, S., (1984). Türkiye Nüfusu: Boyutlar Sorunlar Yorumlar. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Yayınları.
- Vicdan, H.H., (2007). Göç Olgusunun Ekonomik Gelişmeyle İlişkisi Ve Bu Bağlamda Mersin'de Yaşanan Göçün Sosyo-Ekonomik Hayata Etkileri. T. C.İçişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. Uzmanlığa Yükselme Tezi.
- Yürüdü, E., (2008). Koyulhisar İlçesinde (Sivas) Göç Hareketleri. Eastern Geographical Review 20, p:19.